

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Kaniové, soudkyně Jiřiny Chmelové a soudce Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **KLUB 213, z. s.**, se sídlem Košík 91, Košík, zastoupen JUDr. Miroslavem Koreckým, advokátem se sídlem Puškinovo náměstí 681/3, Praha 6, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2023, č. j. 142188/2023/KUSK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 8. 2024, č. j. 56 A 16/2023 - 82,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 28. 8. 2024, č. j. 56 A 16/2023 - 82, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a rozsudek krajského soudu

[1] Městský úřad Nymburk (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 31. 7. 2023, č. j. MUNYM-070/56189/2023/Buř, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku proti majetku podle § 8 odst. 2 písm. a) bodu 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Tohoto přestupku se dopustil tím, že si předseda žalobce, Ing. Jiří Fiala, dne 6. 2. 2023 u silnice mezi obcemi Dymokury a Viničná Lhota přisvojil dřevo ze dvou ovocných stromů ve vlastnictví Středočeského kraje. Učinil tak tím, že pořezané dřevo naložil na přívěsný vozík, z místa jej odvezl a následně spálil, čímž způsobil škodu ve výši 242 Kč. Za tento přestupek uložil správní orgán I. stupně žalobci pokutu ve výši 1 000 Kč a povinnost uhradit náhradu nákladů řízení v paušální částce 1 000 Kč. Dále uložil žalobci povinnost nahradit poškozenému škodu ve výši 242 Kč.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím změnil prvostupňové rozhodnutí tak, že ve výroku I provedl dílčí korekci ve formulaci a dále změnil výrok IV, kterým poškozeného s uplatněným nárokem na náhradu škody odkázal na soud nebo jiný orgán veřejné moci. Ve zbytku prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[3] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že jelikož zákon o některých přestupcích pojem „krádež“ nedefinuje, je třeba analogicky vycházet z § 205 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Podle tohoto ustanovení se krádeže dopustí ten, kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní. Podle soudu ke „zmocnění se věci“ došlo tím, že žalobce (jeho předseda) dřevo odvezl, a tím vyloučil jeho vlastníka z faktické moci nad ním. Znak „přisvojení si věci“ byl naplněn tím, že žalobce s dřevem naložil jako s vlastním, což dokládá skutečnost, že jej nakonec zničil (spálil), tedy uplatnil typické vlastnické právo věc zničit (*ius abutendi*). Krajský soud neshledal relevantními argumenty žalobce, že motivem byla péče o veřejnou bezpečnost, či že jednal na základě dřívější dohody. Zdůraznil, že zistný motiv („úmysl krást“ za účelem obohacení) není znakem skutkové podstaty krádeže. Tou je pouze úmysl nakládat s věcí jako s vlastní, bez ohledu na finální pohnutku (ať už je to prodej, darování, nebo zničení). Soud připustil, že motivace přestupce obecně může mít vliv na posouzení výše sankce, či dokonce existenci materiálního znaku přestupku. Žalobce však tyto námitky v žalobě řádně neuplatnil, a krajský soud je proto s ohledem na § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), nemohl posuzovat.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc krajskému soudu k novému projednání.

[5] Stěžovatel polemizuje s tvrzeními krajského soudu, která měla zaznít při ústním jednání. Především odmítá názor, že vlastník dřeva nemá povinnost dřevo opatrovat. Stěžovatel je přesvědčen, že každý vlastník je povinen se o svůj majetek řádně starat. Za nepřijatelné považuje, aby soud toleroval, že se majetek bez povšimnutí povaluje na veřejném prostranství měsíce či roky. Stejně tak odmítá argument krajského soudu, že velká rozloha kraje může omluvit nečinnost při údržbě o alej. Z těchto argumentů a z celkového přístupu soudu dovozuje jeho podjatost a snahu stranit žalovanému.

[6] Stěžovatel dále nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že se nemohl zabývat tím, zda je v dané věci naplněn materiální znak přestupku a zda byla uložena sankce přiměřená. Podle stěžovatele byly námitky ohledně nízké společenské škodlivosti i nepřiměřenosti pokuty zřejmé z celkového kontextu žalobní argumentace a z opakovaného poukazování na nesmyslnost celého řízení. Je přesvědčen, že jeho jednání postrádalo jakoukoliv společenskou škodlivost, naopak bylo společensky vysoce prospěšné, neboť odstranil dlouhodobě ležící překážku z okolí silnice, o kterou se její vlastník nestaral. Zároveň zopakoval své tvrzení, že k takové činnosti byl oprávněn i na základě dřívějšího smluvního ujednání s poškozeným. Stěžovatel dále dodává, že pokud se vlastník dřeva (poškozený)

pokračování

dozvěděl, kde se dřevo nachází, bylo jeho povinností vyzvat stěžovatele k navrácení dřeva. Jelikož tak neučinil, stěžovatel logicky dovodil, že poškozený o dřevo nejeví zájem. Zdůrazňuje, že bagatelní hodnota dřeva je v naprostém nepoměru k nákladům, které kraji ušetřil. Stěžovatel krajskému soudu vytýká přepjatý formalismus. Soud měl podle stěžovatele zohlednit zjevnou nespravedlnost celé věci, která byla patrná od samého počátku řízení. V této souvislosti odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, která obecným soudům ukládá, aby se neuchylovaly k čistě jazykovému výkladu práva, pokud to vede k absurdním a nespravedlivým závěrům. Postup soudu a jeho odůvodnění považuje za projev nepochopení a pohrdání principy dobrovolné občanské angažovanosti, které jsou základem demokratického státu.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Uvádí, že vlastník nezanedbal své povinnosti, neboť postupuje podle platných předpisů a harmonogramů kontrol. Po mimořádné události, jakou je vichřice, nelze v rozlehlém Středočeském kraji očekávat okamžitou reakci. Žalovaný dále poukazuje na to, že stěžovatel byl na místě upozorněn hlídkou policie na protiprávnost svého jednání. Bylo tedy povinností stěžovatele, aby následně sám kontaktoval vlastníka a vyžádal si jeho souhlas, nikoliv na vlastníkově, aby se zpětně domáhal vrácení věci, o jejímž odcizení se dozvěděl.

[8] S odkazem na ustálenou judikaturu žalovaný dále zdůrazňuje, že si soud nesmí domýšlet argumenty za žalobce, neboť by tím porušil zásadu nestrannosti. Pokud stěžovatel námitku absence materiálního znaku přestupku či nepřiměřenosti uložené sankce v žalobě řádně neuplatnil, krajský soud se jí správně nezabýval. Žalovaný dodává, že správní orgán I. stupně se materiálním znakem přestupku zabýval, když hodnotil jak společensky prospěšnou činnost stěžovatele, tak její škodlivý aspekt (přisvojení si dřeva). Uložená pokuta byla navíc na samé spodní hranici zákonné sazby a podmínky pro její mimořádné snížení či upuštění od potrestání nebyly naplněny.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce. V souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, kasační soud ji odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb., v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[10] Právě posledně jmenovaná situace nastala v projednávané věci. Nejvyšší správní soud pochybení zakládající přesah vlastních zájmů stěžovatele shledal v námitce, že se krajský soud odmítl zabývat otázkou, zda byl v daném případě naplněn materiální znak přestupku. Kasační stížnost je proto **přijatelná**.

[11] Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu a z důvodů vymezených v kasační stížnosti s přihlédnutím k případným vadám, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost je **důvodná**.

[13] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval stěžovatelovou námitkou podjatosti samosoudce krajského soudu Mgr. Miroslava Makajeva. Podjatost soudce je totiž podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. vadou, která je důvodem pro podání kasační stížnosti. Tuto kasační námitku však v tomto případě zjevně nelze považovat za důvodnou. Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel námitku podjatosti uplatnil již v řízení před krajským soudem. Nejvyšší správní soud o ní rozhodl usnesením ze dne 11. 1. 2024, č. j. Nao 225/2023-14, a dospěl k závěru, že Mgr. Miroslav Makajev z projednávání a rozhodování věci vyloučen není. Stěžovatel ani nyní neuvedl žádné konkrétní skutečnosti o osobním a zaujatém poměru soudce k věci či účastníkům. Svou domněnku o podjatosti dovozuje výhradně z obsahu odůvodnění napadeného rozsudku, které považuje za nelogické. Jak však kasační soud vysvětlil již ve výše citovaném usnesení č. j. Nao 225/2023-14 a jak plyne přímo z § 8 odst. 1 poslední věty s. ř. s., důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o projednávané věci (obdobně též např. rozsudek NSS ze dne 19. 2. 2024, č. j. 8 As 5/2024 - 9, bod 11).

[14] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou, podle níž krajský soud pochybil, jestliže se se s odkazem na § 75 odst. 2 s. ř. s. odmítl zabývat otázkou naplnění materiálního znaku přestupku a výši uložené pokuty.

[15] Kasační soud se v obecné rovině ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že se v dané věci plně uplatní dispoziční zásada. Touto otázkou se zabýval i rozšířený senát NSS v usnesení ze dne 18. 2. 2020, č. j. 10 As 156/2018 - 110, kde v bodě 39 uzavřel, že „*také v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým byl uložen správní trest za přestupek (jiný správní delikt), soud přezkouvává rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 s. ř. s., uplatněných ve lhůtě pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Soud nepřihlíží k žalobcem neuplatněným důvodům nezákonnosti napadeného rozhodnutí, včetně nenaplnění materiálního znaku přestupku (deliktu)*“. Pokud by soud přezkoumal napadené rozhodnutí nad rámec včas uplatněných žalobních bodů, zatížil by své vlastní řízení vadou (srov. např. rozsudek NSS ze dne 15. 8. 2024, č. j. 8 As 198/2023 - 33).

[16] Ani dispoziční zásada, na niž krajský soud správně poukázal, však nemůže být vykládána mechanicky a způsobem, který by vedl k popření smyslu soudní ochrany. Judikatura Nejvyššího správního soudu konstantně vymezuje požadavky na žalobní bod. Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je žalobce povinen uvést konkrétní, individualizovaná skutková tvrzení a z nich vyplývající právní důvody. Musí tedy vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků či úvah se měl správní orgán dopustit. Na druhou stranu však platí,

pokračování

že žalobce není povinen svá tvrzení podřazovat pod přesná ustanovení právních předpisů; soud zná právo (*iura novit curia*) (srov. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, č. 835/2006 Sb. NSS). Tento pohled na náležitosti žalobních bodů pak dále rozvinul rozšířený senát v rozsudku ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, č. 2162/2011 Sb. NSS, kde se vymezil proti přepjatému formalismu a zdůraznil, že za žalobní bod je nutno považovat každé vyjádření žalobce, „z něhož lze být i jen v nejhrubších obrysech dovodit, že napadené správní rozhodnutí považuje z určitých důvodů za nezákonné“.

[17] Než kasační soud přezkoumá, zda žalobní bod stěžovatele skutečně směřoval proti absenci materiálního znaku přestupku a proti výši uložené sankce, je vhodné nejprve připomenout, co se materiálním znakem rozumí. Jedná se o společenskou škodlivost jednání, která je hmotněprávním korektivem formálních znaků skutkové podstaty (§ 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). Podle konstantní judikatury jsou formální znaky přestupku zpravidla koncipovány tak, aby v běžných případech naplňovaly i jeho materiální stránku. K absenci materiálního znaku tak dochází pouze za výjimečných okolností, které vylučují, aby byl jednáním porušen či ohrožen právem chráněný zájem společnosti (rozsudek NSS ze dne 21. 2. 2025, č. j. 5 As 282/2023 - 30). Například v rozsudku ze dne 13. 3. 2025, č. j. 5 As 219/2024 - 32, Nejvyšší správní soud uzavřel, že přelepení modrého pruhu státní poznávací značky nepředstavuje přestupek, neboť identifikovatelnost vozidla zůstala nenarušena a jednání mělo nulovou společenskou škodlivost. Podobně v rozsudku ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 - 45, konstatoval absenci materiálního znaku u překročení rychlosti o 2 km/h na přehledném úseku bez provozu.

[18] Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu ověřil, že stěžovatel v žalobě namítal, že jednal na základě dřívějšího smluvního ujednání a rovněž ve veřejném zájmu, neboť odstraňoval nebezpečnou překážku z komunikace. V rámci péče o veřejný pořádek odklidil povalující se dřevo, čímž kraji navíc ušetřil značné finanční prostředky. Z těchto důvodů označil samotné obvinění z krádeže za „*naprosto směšné*“ a postup, kterým je taková služba veřejnosti kriminalizována, za jednání „*v rozporu s dobrými mravy*“. Souhrn těchto tvrzení nelze vyložit jinak než jako laicky, ale obsahově jasnou argumentaci, že jednání stěžovatele nebylo pro společnost škodlivé v míře, která by odůvodňovala postih. Stěžovatel nadto námitku absence materiálního znaku přestupku uplatnil již před správními orgány, neboť od počátku výslovně uváděl, že řízení považuje za výraz naprosté absurdity, a že činnost spolku, která byla zdokumentována, je činností veřejně prospěšnou (k užítku celého širokého okolí) a „*nikoliv škodlivou*“. Jednalo se totiž o spadlý strom, jehož ulomená větev zasahovala do silnice a další suchý strom.

[19] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud nesprávně posoudil obsah žaloby, jestliže v ní nerozpoznal řádně uplatněnou námitku absence materiálního znaku přestupku. Tím, že se touto námitkou odmítl zabývat, zatížil své rozhodnutí vadou, která měla vliv na jeho zákonnost. Naopak podle Nejvyššího správního soudu krajský soud nepochybil, pokud se odmítl zabývat přiměřeností výše uložené pokuty. Z textu žaloby je zřejmé, že argumentace stěžovatele směřovala výhradně ke zpochybnění spáchání přestupku jako takového, nikoliv k tvrzení, že by mu měla být uložena nižší pokuta.

[20] Nejvyšší správní soud se konečně zabýval námitkou, podle níž měl poškozený povinnost vyzvat stěžovatele k navrácení dřeva. K tomu soud uvádí, že kasační stížnost je oprávněným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví (§ 102 s. ř. s.). Z toho plyne, že aby byly kasační námitky způsobilé k projednání, musí kvalifikovaným způsobem zpochybňovat právě rozhodnutí krajského soudu. Stěžovatel je tedy povinen v kasační stížnosti vymezit rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí a musí předeštit a konkrétně sdělit, v čem spatřuje skutková či právní pochybení krajského soudu, a z kterých konkrétních důvodů závěry soudu považuje za nezákonné, resp. nepřezkoumatelné (usnesení NSS ze dne 24. 4. 2023, č. j. 8 Azs 41/2023 - 38, bod 9 a rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2023, č. j. 8 Azs 299/2020 - 41, bod 10). Stěžovatel tedy musí vylicit, kterých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl krajský soud vůči němu dopustit v procesu vydání rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným a rovněž ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnost (rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, č. 835/2006 Sb. NSS, a rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2023, č. j. 6 As 358/2021 - 38, bod 11).

[21] Stěžovatel tedy musí reagovat na argumentaci krajského soudu a uvádět, z jakých důvodů jsou závěry, které krajský soud v napadeném rozhodnutí uvedl, nesprávné. Pokud tak neučiní a pouze znovu zopakuje námitky, které uvedl v žalobě, aniž jakkoliv reflektuje argumentaci krajského soudu, pak za předpokladu, že uvedené námitky městský soud vypořádal a nelze v jejich opakování spatřovat setrvání na dříve vznesené argumentaci, která je nadále schopná obstát proti závěrům krajského soudu, nejsou takové námitky přípustné (srov. usnesení NSS ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009 - 77, č. 2103/2010 Sb. NSS, ze dne 15. 9. 2009, č. j. 6 Ads 113/2009 - 43, nebo ze dne 14. 6. 2016, č. j. 1 As 271/2015 - 36).

[22] Krajský soud se námitkou ohledně povinnosti poškozeného vyzvat stěžovatele k navrácení dřeva zabýval, zejména v bodě 25 svého rozsudku, kde srozumitelně vysvětlil, proč aktivitu poškozeného nepovažuje pro posouzení naplnění formálních znaků přestupku za rozhodující. Uvedl, že znak „přisvojení si věci“ je definován výhradně jednáním a vůlí pachatele nakládat s věcí jako s vlastní, nikoliv reakcí poškozeného. Stěžovatel s tímto závěrem krajského soudu v kasační stížnosti nijak nepolemizuje a pouze opakuje svou argumentaci uplatněnou již v žalobě. Za této situace, tj. bez bližší kasační argumentace, není úkolem Nejvyššího správního soudu za stěžovatele domýšlet, proč má za to, že jsou závěry krajského soudu chybné.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první, část věty před středníkem s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[24] V dalším řízení rozhodne krajský soud též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

pokračování

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2025

Lenka Kaniová
předsedkyně senátu